

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 214

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"נְקָם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים אַחַר תְּאַסֶּךָ אֶל עַמִּיךָ"

החשבונות של משה ויהושע

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

יכול לבטל עשה של נקום אתה?

אבל לכשנתבונן נמצא דגם המשל הזה הוא ציווי הקב"ה בתורתו שלא יהיה האדם כפוי טובה ויסוד מדה זו נרמז בכמה מקומות: **"וְלֹא זָכְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם הַמְצִיל אוֹתָם מִיַּד כָּל אִיבֵיהֶם מִסְכִּיבִים: וְלֹא עָשׂוּ חֶסֶד עִם בֵּית יִרְבֻּעַל גְּדֵעוֹן כְּכֹל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה עִם יִשְׂרָאֵל"** ('שופטים' ח). ואחז"ל ('ילקוט' שם): **"וְלֹא זָכְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' , לְמַה**

ש"לא עָשׂוּ חֶסֶד עִם בֵּית יִרְבֻּעַל". הוי; אילו עשו חסד עם בית ירובעל זכרו את ה' ע"ש.

עוד מצינו ענין הכרת הטוב אפי' בדומם. כמ"ש חז"ל: שלפיכך לקה היאור ע"י אהרן ולא ע"י משה לא בדם ולא בצפרדעים, מפני שהגין היאור על משה כשנשלך לתוכו. וכן בעוד מקומות וא"כ ק"ו אם מקבל טובה מאדם בעל בחירה שצריך להכיר לו טובה ואפי' שעשה לו הטובה שלא בכונה וזה הכריח משה רבנו לפרש דודאי אין הציווי עליו בעצמו ולכן שלח את פנחס.

המשך בעמ' 2 <<<

איתא בחז"ל ('ילקוט' שם ובמד"ר): 'אילולי בקש משה שלא למות לא מת, שאמר לו הקב"ה: "אם אין אתה מתנאק בשונאיהם של ישראל אין אתה מת". והיה יושב לו עשרים שנה או שלשים שנה, אלא אמר משה: "אין רשות בידינו לעכב את המצוה", מיד: **"וַיַּדְבֵּר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר הִחַלְצוּ מֵאִתְּכֶם"** עור אחז"ל בזה ('מדרש רבה' כמדבר' כב ב): 'הקב"ה אמר: **"נְקָמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** ומשה אמר: **"נְקָמַת ה'**

בְּמִדְיָן"?!... אמר משה: "רבון העולמים, אם היינו ערלים, או עובדי עבודת כוכבים, או כופרי מצות, לא היו שונאין אותנו ואינן רודפין אחרינו, אלא בשביל תורה ומצוות שנתת לנו, הלכך הנקמה שלך לתת **"נְקָמַת ה' בְּמִדְיָן"**."

מכאן אנו למדים דבר נורא השייך לנו: יש לפעמים ח"ו שאדם רואה בחברו שהוא גדול בתורה או ביראה יותר ממנו ומתעורר בו מדת הקנאה ומצמיח שנאה, לא לבד שעובר על לאו של **"לֹא תִשְׁנֵא אֶת אָחִיךָ בְּלִבְּךָ"** (ויקרא ט), אלא שנמנה על כת שונאי השם ר"ל, דהא כל שנאתו להאיש ההוא רק מפני שלומד תורה, או

שהוא ירא שמים יותר ממנו, נמצא שהוא שונא השם ח"ו.

עוד שאלו חז"ל ('מדרש רבה' כמדבר' כב ג): 'אמר הקב"ה למשה: **"נְקָמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"** אתה בעצמך" והוא משלח את אחרים?! אלא מפני שנתגדל בארץ מדין אמר: "אינו בדין שאני מיצר למי שעשה בי טובה". המשל אומר: בור ששתית ממנו, אל תזרוק בו אבן ע"כ.

המדרש הזה תמוה מאד לכאורה, שא"ל הקב"ה נקום אתה את **"נְקָמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**, השיב: שכיון שנתגדלתי במדין "אינו בדין שאני מיצר למי שעשה בי טובה" ומה תשובה היא זו וכי משום כך

"נִקְמָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים אַחַר תְּאַסֵּךְ אֶל עַמִּיךְ"

ומצאנו בחז"ל: מעשה בתלמידיו של ר' אליעזר שהלכו בשדה ופגעו באבן שהיה ר"א יושב עליו ומלמד תורה לתלמידיו, נפלו על האבן והיו מחבקין ומנשקין אותה ואומרים: "מהאבן הזאת למדנו תורה!". למדנו מכל הנ"ל שאי הכרת הטוב אין זאת רק חסרון מעלה, אלא "וְלֹא זָכְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה'... וְלֹא עָשׂוּ חֶסֶד עִם בֵּית יִרְבֵּעַל".

עוד איתא בחז"ל (מד"ר כב ו) וז"ל: 'אמרו רבותינו כתיב: "פֶּאֶשֶׁר הֵייתִי עִם מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ" (יהושע א). והיה צריך יהושע לחיות ק"כ שנה כמשה רבנו ולמה נתקצרו שנותיו בעשר שנים, בשעה שאמר הקב"ה למשה: "נִקְמָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים אַחַר תְּאַסֵּךְ אֶל עַמִּיךְ" אע"פ שנתבשר בשורת מות לא אחר הדבר, אלא נזדרזו: "וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה". אבל יהושע כיון שבא להלחם עם ל"א מלכים אמר: "אם אני הורגם, מיד אני מת כשם שעשה משה רבנו", מה עשה התחיל מעכב במלחמתם, שנאמר (יהושע יא): "יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ אֶת כָּל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִלְחָמָה", "א"ל הקב"ה: "וכך עשית? הריני מקצר את ימך עשר שנים".

והנה חלילה לנו לפרש המדרש הזה כפשוטו, שיהושע מפני אהבת עצמו ח"ו התעצל במלחמת ל"א מלכים, דבר זה אסור להעלות על הדעת ואין צורך להביא ראיות על זה, אלא ודאי ראה יהושע וידע על הדור ההוא דור המדבר דור דעה, דור מקבלי התורה, איך היו נראים האנשים ההם כל זמן שמשה רבנו היה חי אתם וכמה ירידות ירדו לאחרי מותו וכמ"ש חז"ל (בראשית רבה' סב ז): 'אמר רבי סימון כל מקום שנאמר: "וַיְהִי אַחֲרֵי

מות" (יהושע א). חזר העולם לאחוריו. "וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה" מיד פסק הבאר והמן וענני כבוד'.

מיד שמת משה ירד העם כמה מעלות רוחניות אחורנית, שאם לא כן לא היו נפסקין הבאר והמן וענני כבוד ולא היה העולם חוזר לאחוריו וכמו שאמרו חז"ל (מגילה י:): 'כל מקום שנאמר "וַיְהִי" אינו אלא צרה'. וכן אמרו שם: 'אינו אלא לשון צער' עיי"ש ואמרו עוד (תמורה' טו.): 'אלף ושבע מאות קלות וחמורות וגזירות שוות ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה'. עוד אמרו (תמורה' טז.): 'בשעה שנפטר משה רבנו מיד תשש כוחו של יהושע ונשתכחו ממנו ג' מאות הלכות ונולדו לו שבע מאות ספיקות' עיי"ש.

וכבר אמרו חז"ל ('כבא בתרא' עה.): 'זקנים שבאותו הדור אמרו: "פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה"'. בימי משה היו אנשי דורו הולכים באור יומם כי משה רבנו האיר להם 'כפני חמה', אבל כשמת חשך אורם ורק פני יהושע שהיה 'כפני לבנה' האיר להם. ועתה ידע יהושע גם זאת, שכשהוא יסתלק מהם הרי ינטל מהם גם אור הלבנה ו"החשך יִכְסֶה אֶרֶץ" (ישעיה ס) ומה יעשה הבן שלא יחטא? ואכן כך כתוב (יהושע כד): "וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אֶת ה' כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הָאֵרִיכוּ יָמִים אַחֲרָיו יְהוֹשֻׁעַ" ו'מכלל הן, אתה שומע לאו'.

ידע יהושע שכמו שחזר העולם לאחוריו אחרי מות משה, כך יהיה אחרי מותו ולכן דחה מלחמת ל"א המלכים להיות מה שאפשר יותר עם ישראל שלא יחטאו וכונתו היתה ודאי טהורה וקדושה

לאלקים, אעפ"כ נענש מפני שהיה לו ללמוד ממשה רבנו, שעל אף חשבון זה וכמו שאמר (דברים לא): "כִּי יִדְעִיתִי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הִשְׁחַתְתָּן וְסָרְתָם מִן הַדֶּרֶךְ", אפילו הכי אמר לא אעשה חשבונות ולא אעכב את המצוה. וזהו מה שאמרו חז"ל: ש"א"ל הקב"ה: "וכך עשית?", כלומר: עשית חשבון ועכבת את המלחמות, לא כמשה רבן, לפיכך קיצר ימיו עשר שנים, מדה כנגד מדה!

למדנו מכאן יסוד נורא ונפלא, שעל אף חשבון כזה של יהושע חשבון קדוש ונקי מכל נגיעת עצמו ודאי, מ"מ על עשיית החשבון עצמו שע"ז עיכב המלחמות נענש נוראות. צא וחשוב כמה חסרו ישראל בעשר שנים אלו, עבור החשבון שאם ימהר במלחמות ימות מיד ובאמת היה בהיפוך שאם לא היה מעכב היה חי עוד עשר שנים.

אבל עדין יקשה, מדוע עשה יהושע חשבון זה ולא למד ממשה רבנו? אמנם יהושע ראה הצרה של שכחת התורה "אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עָבַד ה'" (יהושע א). וגם ידע מה יהיה אחרי מותו ותמה על עצמו, היאך אני יכול להשאיר את העם בלעדי ועל כן אני צריך להלחם עם ל"א המלכים ימים רבים, אלא מאי הרי משה רבי לא עשה חשבונות כאלו ולא עיכב את המלחמה עם מדין, אבל אני שברור אצלי שכך צריך לעשות, אם אבוא לעשות רק מפני שמשה רבנו עשה כך בלא הרגשת הלב, זהו כזב! נמצא שהחשבון של יהושע היה צודק ובא מטהרת לבו הגדול של יהושע, אעפ"כ נענש על מה שלא הרגיש כמו משה לעשות מלחמה מיד ונתבע על שלא עלה למדרגת רבו בזה. (לב אליהו). ■

WWW.SHOFAR.NET

הכה את המומחה

על כל שאלה חשובה מאגר ענק של שאלות ותשובות בכל הנושאים ביהדות. יש לך שאלה ביהדות שאף פעם לא העזת לשאול? במדור 'הכה את המומחה' באתר שופר' מקבלים את כל התשובות בחרים שאלה והרב אמנון יצחק עונה בקולו

ימי "בין המצרים"

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאֵשֵׁי הַמַּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל"

מִן הַרְאוּי שֶׁתְּלַמִּידֵי הַחֲכָמִים יִדְרֻו עֲצָמָם מִבֶּשֶׂר וּמֵיִן בְּכָל יְמֵי 'בֵּין הַמַּצְרִים'

גדרים אלה, ממשיך ואומר בעל ה'בנין שלמה' אינם אסורים כמו גדרים אחרים, אלא מצוה לקיימן והם בגדר "גְּדָרֵי לֵה" אֲשֶׁלֶם" (תהילים קטז). הם באים להשלים את הקרבנות החסרים לנו וכפי שאומרת הגמרא במסכת 'סנהדרין' (מג). שעל ידי התענית לבו של המתענה נכנע ונשבר והדבר חביב על הקב"ה יותר מכל הקרבנות.

ה'טור' ב'אור החיים' (תקנא) אומר: כי 'היחידים', (כלומר: תלמידי החכמים) נמנעים מבשר ויין מ"ז בתמוז ואילך' כדי להתאבל על ירושלים. ועוד שאז בטלו הקרבנות.

בעל ה'בנין שלמה', רבי שלמה הכהן מוילנא אומר: כי דבריו של ה'טור' רמוזים בפסוק: "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאֵשֵׁי הַמַּטּוֹת" שבפרשתנו. למה דוקא אל "רְאֵשֵׁי הַמַּטּוֹת" אמר משה את פרשת גדרים? אין זה אלא שהדבר נותן תוקף לדברי ה'טור'. סופה של הפרשה הקודמת, פרשת 'פנחס', עסקה בענין הקרבנות. לכן החלה פרשת 'מטות' שלאחריה בפניה ל"רְאֵשֵׁי הַמַּטּוֹת" דוקא, לומר לנו שלאחר החרבן כאשר אין

זו הסבה שפרשת 'מטות' נקראת, לעולם, בימי "בין המצרים", להזכיר לתלמידי החכמים שמן הראוי שידירו עצמם מבשר ומיין בכל ימי האבל על החרבן. ■

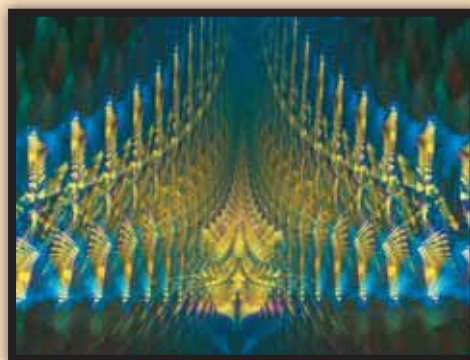
קרבנות, ראוי שראשי המטות - תלמידי החכמים, ידרו שלא לאכול בשר ויין ולא יחלו דברם.

עלי הגיון

"וְעֵבֶר לָכֶם כָּל חֲלוּץ אֶת הַיַּרְדֵּן"

מבני גד וראובן למדים שכל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט לאשתו

לצאת למלחמה, רק החשש שעלה אצל משה שמא הם ירפו את ידי העם, הביא אותו לצרפם למלחמה. זו בודאי היתה רק 'מלחמת רשות' ועל כן נאלצו לכתוב גט לנשותיהם.

הקביעה ש'כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו' מופיעה בגמרא ב'כתובות' (ט): ומוסיף שם רש"י: 'ש'דוד למד מישי אביו להנהיג שאף היוצאין למלחמותיו עושין כן'. ואיך זה ש'בעל הטורים' אומר שלמד זאת ממשה?

אלא ש'בעל הטורים' מדבר על התקנה הבסיסית, שנתקנה על ידי משה מפני החשש שמא תפול האשה ליבום. את זה לומדים מהפסוק: "וְעֵבֶר לָכֶם כָּל חֲלוּץ" בפרשה שלנו. בימי ישי תקנו תקנה נוספת שכל יוצא למלחמה יתן גט לאשתו כדי שלא תשאר עגונה ואת התקנה הזו למד דוד מאביו. ■

אומר בעל ה'דברי שאול': קיים הברדל מהותי בין מלחמתם של כל ישראל, לזו של בני גד וראובן. כל ישראל יצאו למלחמת כבוש הארץ שהיא מלחמת מצוה, הם בטחו בקב"ה שישובו בשלום ולא הרגישו צורך להפקיד גט לנשותיהם. בני גד וראובן, לעומת זאת, לקחו את חלק נחלתם בעבר הירדן, שם לא היו צריכים

הטראומות הקשות שחווינו בזמן האחרון בענין פדיון שבויים והבאת חללי ישראל לקבורה העלו בפעם המי יודע כמה את הרעיון שכל יוצא למלחמה שהוא נשוי, יפקיד גט לאשתו. אין כל חדש תחת השמש.

'בעל הטורים' אומר: כי הבסיס לכך מצוי בפרשה שלנו, בענין בני גד וראובן. וכך הוא אומר: 'היינו דאמרין; כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו, שלא תזדקק ליבום ולא תצטרך לחלוץ מן היבם. ושמעין מכאן שגם משה עשה כן וממנו למד דוד. וזהו: "וְעֵבֶר לָכֶם כָּל חֲלוּץ" - "חֲלוּץ הַנְּעֹל" (דברים כה). דברים מופלאים.

לכאורה, למה נרמז ענין זה דוקא בענין בני גד ובני ראובן, הרי כולם יצאו להלחם ואם היו צריכים להפקיד גט כריתות, היו כל ישראל צריכים להפקיד?

"וְכָל אֲשֶׁר לֹא יָבֵא בְּאֵשׁ"

למה הזכיר רק במלחמת מדין הגעלת כלי ישראל מאיסורי גוים ולא במלחמת סיחון ועוג?

פנינים לפרשה

"וַיִּגְדַּר אֱלֹמֶנָה וַגְרוּשָׁה" (ל י)

כתב רבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא': פסוק זה נכתב בין פרשת ארוסה לבין פרשת נשואה ולכאורה אין מקומו כאן? אבל הוא מדויק על פי דברי הגמרא ('כתובות' מט.): **"וַיִּגְדַּר אֱלֹמֶנָה"** וגו' שבא לרבות גם כשמסר האב את בתו לשלוחי הבעל, או שמסרו שלוחי האב את האשה לשלוחי הבעל ונתאלמנה או נתגרשה בדרך, לכך מקומו הראוי לו הוא בין האירוסין לנשואין.

"וַיִּמְסְרוּ מַאֲלָפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלְף לַמֶּטָה" (לא ה)

להודיעך שבחן של רועי ישראל כמה הם חביבין על ישראל, שמששמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין לא רצו ללכת עד שנמסרו על כרחן. במלחמת העולם הראשונה, נתפסו נערי ישראל ובחוריו בעל כרחם לעבודת צבאות אומות העולם השונים, הנסיונות בעבודת הצבא היו גדולים במיוחד, הן מלהינצל מלהיגעל במאכלות אסורות,

"וְאֵת בְּלָעַם בֶּן בְּעֹזַר הָרֶגוּ בְּחֶרֶב" (ח)

בלעם נהרג בשעה שהלך ליטול שכרו מבלק על מה שמתו מחמת עצתו כ"ד אלף מישראל. רבינו אפרים ז"ל מביא שדרשו חז"ל על בלעם את הפסוק הנאמר ב'משלי' (יד): **"יֵשׁ דְרָךְ יִשְׂרָאֵל לְפָנָי אִישׁ וְאֶחְרִיתָהּ דְרָכֵי מוֹת"** ודבר זה נרמז בכתוב **סופי התיבות של: "יֵשׁ דְרָךְ יִשְׂרָאֵל"** הוא **שכ"ר** וראשי התיבות הללו עולים למנין **כ"ד**, לרמוז שהלך בדרכו ליטול את השכר על כ"ד האלף שנהרגו בעקבות עצתו והגיע לדרכי מות.

"וַיִּקְצַף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵי"ל" (לא יד)

פירש רש"י: **"ללמדך שכל סרחון הדור תלוי בגדולים, שיש כח בידם למחות"**.

יסוד גדול אנו למדים מכאן שכל שחכמתו של האדם גדולה כך אחריותו למעשי העם גדולה ואמרו חז"ל **במסכת 'שבת' (נה): 'אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: 'רבונו של עולם, מה נשתנו אלו מאלו? אמר לה: "הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים". אמרה לפניו: 'רבונו של עולם היה בידם למחות ולא מיחו' ונתקבלה טענת מידת הדין ואף הוחל הנגף מהמקודשים. דוקא אלו שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תי"ו, על מה, על כי 'היה בידם למחות ולא מיחו' ומאחר שדבריהם נשמעים, היה מוטל עליהם לפעול בדבריהם.**

ואמרו חז"ל עוד במסכת 'מועד קטן' (ו.): **'צורבא מרבנן דאיכא במתא כל מילי דמתא עליה רמיא'** (שתלמיד חכם הנמצא בעיר צרכי העיר בעניני התורה והדת מוטלין עליו).

מן הענין להביא כאן את דבריו המסולאים בפז של רבי שמעון סופר מקראקוב בהקדמת שו"ת 'חתם סופר':

הן להינצל ממלאכה ביום השבת ועוד כהנה וכהנה, עובדה זו גרמה לאלפי בחורי ישראל לנסות להישמט מן הצבא בדרך זו או אחרת, הרבה ספורים נשארו מן התקופה ההיא מפלאות הנהגות בחורי ישראל במסירות נפשם למען קיום מצוות התורה ובין אדם לחברו.

אחד מן הספורים שהיה נוהג לספר מרן ה'סטייפלר' שהיה אז מבחורי ישיבות נובהרדוק, פעם שהו ברחוב שני בחורים כשברשות אחד מהם בלבד קיים אשור פטור מן הצבא, לפתע הגיח מנגדם שוטר רוסי חמור סבר, בהבזק של רגע אמר הבחור בעל האשור לחבירו, עמוד במקומך ואני אפתח במנוסה, כשיראה השוטר במנוסתי יעזבך וירדוף אחרי ובזמן זה תמלט נפשך עד שיתפסני עם האשור בידי וכך עשה.

לבסוף כשתפס השוטר את הבחור הבורח, שאלו למעשיו ולסיבת אי הימצאותו בעבודת הצבא, לשמע שאלתו אמר לו הבחור כי הינו פטור מן הצבא ואף הוציא לו את האשור שהיה מונח בכיסו, למראה האשור שאל אותו השוטר: **"א"כ למה ברכת ממני?"** אמר לו הבחור: **"כי הרופא הורה לי לרוץ מידי יום כחצי שעה לבריאותי"**. שאל אותו השוטר: **"אבל ראית שאני רודף אחריך, למה א"כ לא עצרת?"** השיב לו הבחור: **"לפי תומו חשבתי שגם לך הורה הרופא לרוץ לצורך הבריאות"**. וכך נצלו שני הבחורים.

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

מד). והדבר השני: ש"לפני ה' " מציין את ההולכים בכונה ראויה לשם שמים ושניהם תלויים זה בזה. כי ההשגחה האלקית תהיה לפי ההכנה עיין שם בארוכה. וזהו שענו (שם כז): "עֲבַרְיָהּ יַעֲבֹרוּ כָּל חַלּוּץ צָבָא לְפָנֵי ה' " דהיינו: לא "לפני בני ישראל" וכנ"ל.

(לב) "נַחֲנֹנוּ נַעֲבֹר חַלּוּצִים" (פ' לב פס')

כתב רבינו בחיי: 'היה לו לומר "אֲנַחְנוּ"? אבל מפני שהיו בני גד בעלי הכח והגבורה בכל המקומות לטרוף טרף האויבים ושבו עצמם בלשון "חַלּוּצִים לְפָנֵי ה' ", לכך המעיטו עצמם בלשון "נַחֲנֹנוּ", דרך ענוה ושפלה, כלשון (שמות טז): "וְנַחֲנֹנוּ מֶה", זה אפשר לומר בדרך הפשט.

אמנם קבלנו כי התחלת פסוק זה בנו"ן היה בכונה, כפסוק שאמר ירמיה (איכה ג): "נַחֲנֹנוּ פִשְׁעֵנוּ וּמִרִינוּ" כי שם הוצרך לאות נו"ן מפני האלפ"א בית"א וכן בכאן הוצרך להתחיל בנו"ן כי אחד עשר פסוקים הם במקרא שמתחילין בנו"ן ומסיימין בנו"ן וזה אחד מהם וא"כ לא היה יכול לומר אנחנו והוצרך לכתוב "נַחֲנֹנוּ". וידוע כי שם המפורש יוצא מאחד עשר פסוקים אלו' וכו' עיין שם. ■

רו"ל: קרלי דחזירי אשתרו להו, אבל מדין לא היתה ארצם משלהם ולא לקחו את ארצם, רק לנקום נקמתם הרגו אותן ולקחו כל שללם ולכך נהג איסור בכליהם.

וכן בדין הטומאה שהזכירה עתה: "וְאַתֶּם חָנּוּ מִחוּץ לְמַחֲנֶה" (במדבר לא). וגו', כי במלחמת סיחון ועוג היו כל ישראל וטומאה הותרה בצבור. גם המכס שהורם בכאן במלחמת מדין ונתן לכהנים הלויים משא"כ במלחמות סיחון ועוג, מן הטעם הזה בעצמו מפני שהיה השלל הזה מנקמת ה' בארץ לא להם ועל כן היה ענין המכס הנתן "לְכַהֲנֵי הַלְוִיִּם", אבל שם לא די שלא נתנו להם אבל הוזהרו שלא ליתן להם כלום, שנאמר (במדבר יח): "וְחִלְקָא לֹא יִהְיֶה לָהֶם בְּתוֹכָם", אפילו בבוזה'.

(כ) "אִם תַּחֲלֹצוּ לְפָנֵי ה' לְמַלְחָמָה" (לב)

הנה הם אמרו (שם יז): "וְאַנְחֵנוּ נַחֲלִץ חֲשִׁים לְפָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" ואילו משה אמר "לְפָנֵי ה' ". מה פשר שינוי הלשון?!

מבאר בזה המלבי"ם: שיש בדבר שני הברלים. ש"לפני בני ישראל" מציין מלחמה טבעית וכו' ו"לפני ה' " מציין שה' הוא הלוחם. כמ"ש: "כִּי לֹא בְּחַרְבָּם יִרְשׁוּ אֶרֶץ... כִּי יִמְיָנָהּ וְזִרְעָהּ" (תהילים

לא מצינו באברהם אבינו ע"ה שנזדכך בעפרוריותו כל כך כמו אצל חנוך שנתעלה ועלה אל האלקים, אך אין זה חלילה מצד פחיתות וחסרון נפשו, כי אם היה אברהם אבינו ע"ה עושה כאשר עשה חנוך להתבודד עצמו מחברת בני אדם, היה מתעלה גם הוא להיות ממלאכי הקל ואשר לא עשה כן, לפי שהתבונן בחכמתו כי לא באלה חפץ ד' - שישלים האדם את נפשו לבד ואילו את אנשי דורו ישאיר תרבות אנשים - חטאים ומכעיסי ד', כמקרה אשר קרה לדורו של חנוך ודור המבול, הנסיון הזה לימד אותו כי טוב לאדם למעט בהשלמת נפשו, למען הרבות כבוד שמים, למעט את המורדים ולהרבות את העובדים, כי מה יתן ומה יוסיף האדם אם יוסיף מלאך אחד על אלפי רבבות מלאכי מעלה, הלא ה' בורא וממציא כהנה חרשים לבקרים.

"וְכֹל אֲשֶׁר לֹא יָבֹא בְּאֵשׁ" (לא כג)

כתב רבינו בחיי (שם): 'ודע כי מה שהזכיר כאן במלחמת מדין הגעלת כליהם מאיסורי גוים ולא הזכיר כן במלחמת סיחון ועוג בכליהם... טעם הדבר, כי שם במלחמת סיחון ועוג היתה ארצם מנחלת ישראל והותר להם כל שללם אפילו האסורין כענין שנאמר (שם ו): "וּבְתֵימֵי מְלָאִים כָּל טוֹב" ודרשו

מעשה גדולים

"לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיֵּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה"

אדם שאינו מחלל דבריו וכל דבריו לשם שמים הקב"ה מקיים את כל מה שגזר

התפוצצה ונתרפא. לאחר זמן סיפר כי באותו הלילה למד בבית המדרש ושמע את בכי האשה והיא לא הבחינה בו. מרוב בכיותיה לא יכל ללמוד ולא היתה לו ברירה אלא לשים את קולו כ'בת קול' ולומר לה להתפרנס מן הלחש ואיזה לחש לעשות. ואף שאמרתי זאת רק כדי שתפסיק לבכות ואוכל להמשיך בתלמודי - אמר ה'חתם סופר' - בשמים קיימו את דברי ודאגו שמאז והלאה תהיה פרנסתה של האלמנה המסכנה הזו מצויה בשפע. ■

בחצות לבית המדרש, פתחה את ארון הקדש והרבתה לבכות על מר גורלה. לאחר שסיימה לשפוך את לבה שמעה, לדבריה, בת קול, האומרת לה שתחל ללחוש לחשים וכך תתפרנס. "איזה לחש אלחש" - שאלה את ה'בת קול' ואמרה לה: שתבקש תמיד מהחולה לשתות מים ותברך עליו, בלחש, בורא נפשות ובזכות זה יוושע. כך עשתה ומאז פרנסתה מצויה בשפע. כששמע ה'חתם סופר' את ספורה פרץ בצחוק עז, עד שהיבלת שבגרונו

מסופר על ה'חתם סופר': שפעם חש כאב בגרונו ובהשפעת בני משפחתו הלך לרופא שהבחין ביבלת מוגלתית שחיבים לנתחה שכן היא יכולה לגרום לחנק. היתה בעיר אשה היודעת לחש וספרו עליה ל'חתם ספר'. הסכים שיקראו לה. כשבאה שאל אותה: "מהו הלחש שאת לוחשת?" ידעה האשה כי אדם גדול הוא והסכימה לספר על קורותיה, שבצעירותה נתאלמנה ונשארה עם ילדים קטנים ורכים ועול הפרנסה נפל עליה ובמר לבה הלכה

שנת השמיטה

הנוטע בשביעית ולא עקר האם הפירות נאסרים?

מערכת 'הברותא'
מיוחדת ל'גנזי המלך'

שאלה: הנוטע בשביעית ולא עקר את האילן, או אם נתן את האילן לאדם אחר, האם נאסרים הפירות?

תשובה: כתב בשו"ת 'מנחת שלמה' (א ה ד"ה גס אהא): אמרו בגמרא ('גיטין' נג:): **'הנוטע בשבת, בין בשוגג, בין במזיד, יעקור'**.

ועיין בתו"ט ('תרומות' ב ג) שכתב: **'מה שאין כן בבשול, שאי אפשר לעקור הבשול. וכן במעשר, שכבר נתקן מן התורה'**.

ורואים מזה, שמשוה מבשל לנוטע, שגם בנוטע לא נאסר אלא לזה שעבר ונטע, אבל אם נתן את העץ לאחר, אין הלה צריך לעקור.

ולפי זה, אדם שהרתיח מים בשוגג סמוך למוצ"ש, חייב להמתין עד שהמים יצטננו, כיון דאפשר שפיר לעקור ולבטל את הבשול. ואף שהעושה מלאכה בשבת בשוגג, נקטינן שאף הוא עצמו מותר מיד במוצ"ש ואין צריך להמתין עד לאחר **'בכדי שיעשה'**, היינו: דוקא כמו שוחט ומבשל, שאי אפשר לעקור ולבטל מה שכבר נעשה, אבל היכן שאפשר להמתין עד שיצטנן ובכך לעקור את הבשול, הרי רואים מהתו"ט שסובר דחייב בכך.

גם מסופקני בעבר ולא עקר, אם הפירות מותרין. דלענין שביעית תנן נמי (בפ"ב מ'שביעית'): **'ש'אין נוטעין... ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה. ואם נטע... יעקור'** ושאלו ע"ז בירושלמי ('שביעית' ד:): **'לא עקר פירותיו מה הן? - נפקון ושמעון בשם ר' לעזר: אין מחדשין על הגזירה, אין מוסיפין על הגזירה'**.

וגם בנוטע בשביעית עצמה נראה, דאם עבר ולא עקר, הפירות מותרין, אע"ג דעבר אדאורייתא ולא רק על גזירה, שהרי לענין זורע מפורש אמרו: **'דעבר וזרעו בשביעית ויצא לשמינית... ואם זרעו לירק הואיל ונלקט בשמינית בין ירקו בין זרעו מותר'** (רמב"ם 'שמטה' ד טו), אע"ג שעבר אדאורייתא.

וממילא נראה, שכך גם בשבת, כיון דבכולהו הני דתנן: **'יעקור'** אמרינן דאם עבר ולא עקר הפירות מותרין, גם אפשר דאיכא נמי לספוקי שלא אמרו שהנוטע בשבת יעקור אלא מיד שעדין אין ההפסד כ"כ גדול כיון שיוכל תיכף לחזור ולשותלו, משא"כ לאחר זמן מרובה אשר אם יעקור אותו יפסד לגמרי ולא יוכל עוד ליטע אותו אפשר דאינו חייב לעקור.

וכן נראה שאם נטע בשוגג דיכול שפיר למכור את העץ לאחר ואין הלוקח צריך לעקור ואפילו אם נטע במזיד אסור רק להרויח דמים ממלאכת הנטיעה שעשה בשבת, אבל הלוקח אינו חייב כלל לעקור. ■

ולפי זה, צ"ע במי שחפר כור או בנה בית בשבת בשוגג, האם חייב במוצ"ש לסתור מה שבנה ולסתום מה שחפר, כיון דכמו שאפשר לעקור נטיעה, כך אפשר גם לסתור ולסתום.

ועיין בביאור 'משנה ראשונה' שכתב: שבנוטע, כיון דדעתו שתגדל הנטיעה לימים רבים, קנסוהו שלא תגדל וא"כ גם בבונה בית או תפר בגד בשבת (רמד), בבנה בית בשבת ע"י עכו"ם) או עשה כלי בשבת בשוגג, יתחייב לפרק ולעשות עצים כבתחלה, דומיא דנוטע שחייב לעקור.

ועיין ב'משנה ברורה' בבאה"ל (ריש סי' שיח) שכתב: שהנוטע או הזורע בשבת יעקור אפילו בשוגג, משום שאם נקנוס אותו רק לאותו היום בלבד, לא יהא ניכר הקנס, כיון שבלאו הכי אינו יכול ליהנות באותו יום.

ולפי זה צ"ע במי שהתחיל לעשות כלי בשבת ולא גמרו, כיון שבין כה וכה לא היה יכול להשתמש בו בשבת, יתחייב לפרק מה שעשה בשבת אפילו אם זה היה בשוגג.

אולם, לא ראיתי בפוסקים שהביאו להלכה דין זה שהנוטע בשבת יעקור.

ואם הדין הזה נאמר גם על **'מבריך ומרכיב'**, דאפשר שחייבו רק לעקור מפני שהוא דבר קל לעקור ולחזור ולנטוע מה שאין כן אם הרכיב, אפשר שדינו כזומר בשבת, דאינו חייב לעקור משום כך את כל העץ.

יעמדו על הברכה

יהושע בן אליזבט
וטספון בן טגואדה
לבריאות במהרה והצלחה ופרנסה

נרי יאיר בן חנה
חזרה בתשובה שלמה

מארקו בן אלידה
יזכה לעלות בקרוב לארץ
עם משפחתו

לעילוי נשמת
בת אל בת ציונה וברוך

מישל בת אלאונורה
תזכה להיות אשת חיל

**נופש בין הזמנים עם
"אוצרות חיים"**
במלון 'גולדן טאוור' באשקלון

ב 2 מסלולים:
מסלול א' - מיום שני-חמישי
י' - יג' אב (11/14/08/08)
מסלול ב' - מיום חמישי-ראשון
יג' - טז' אב (14/17/08/08)

בהשתתפות:
רבנים חשובים, זמרים
אומנים, פעילות לילדים
ברכת שחיה ועוד...

גלאט כושר
משיג צמוד
שמיטה לחומרה

לפרטים "אוצרות חיים":
050-3131740 03-6880091

חדש בארץ!!

בכל לילה לפני ה'נץ'
**הרב
אמנון יצחק**

נותן שיעור ב:
4:30 מדרש 'שוחר טוב' על תהלים
5:15 תפילת ותיקין

לרפואת הרב יהודה בן אסתר הינדה יצ"ו
הצבור מוזמן לכל השעורים
בבית כנסת אליהו הנביא רח' עוזיאל 42 ב"ב

לפרסום
ביגנזי
המלך
צלצל

**03-6762226
050-6500666**

**נסיעה לקברות הצדיקים
עם הרב אמנון יצחק**

**זכאי
"חי כפליים"
40%
הנחה!!!**

ביום רביעי יב' אב 13.08.08
יציאה בשעה 7:30 בדיוק

המסלול:

- 11:30 **עמוקא** קבר רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א
- 13:00 **כינר** הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א
- 14:30 **כינר** ארוחת צהרים כיד המלך
- 17:30 **טבריה** קבר הרמב"ם, ר' יוחנן בן זכאי ותלמידיו, השל"ה הקדוש
קבר חבקוק הנביא

הרצליה, כפר סבא, רעננה - גב' סימה זגוג 052-3303442 / 09-9558033
אלעד - גב' יהודית סופר 052-4730519
ראש העין - בשרי שמעיה 054-5223907
רחובות והסביבה - סיבוני סיגל 050-4341306

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק
טל: 03-6777779

SHOFAR INTERNATIONAL PRESENTS:

WORLD CONGRESS

of teshuvah

...JOIN OVER 1 MILLION VIEWERS AROUND
THE WORLD!

A SPECTACULAR LIVE EVENT
OF 18,000 PEOPLE & OVER
1 MILLION VIEWERS AROUND THE WORLD!

BE PART OF IT!

WITH RABBI
AMNON YTZHAK
SHLITA

IN
NASSAU COLISEUM
NEW YORK

SEPTEMBER 21, 2008
SUNDAY AT 7:00 PM

WWW.SHOFARUSA.COM
WWW.SHOFAR.NET
TEL. 718-693-3914
TEL. 917-217-6596

TICKETS:
WWW.SHOFAR.NET

NASSAU VETERANS
MEMORIAL COLISEUM